

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL

NÚMERO 43 / SEGONA ÈPOCA / JUNY DE 1999

**Consell Insular
de Mallorca**

alimara

Núm 43

Segona Època, juny de 1999

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: 971 76 07 62
Fax: 971 76 19 52

Portada: **Andreas Gabriel Topp** "Concert"

Maquetació
i impressió: Gràfiques Son Espanyolet

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

A la premsa del nostre país va aparèixer, fa poc, una informació que, en grans titulars, anunciava que per primera vegada a ca nostra es creava una Unitat de Desintoxicació, concretament dins la xarxa sanitària pública depenent del Govern Balear. Davant la incorrecció de la informació, l'Hospital de Nit va fer arribar una nota aclaratòria al nostre Full informatiu. Acció Social que l'inclogué en el núm. 50, d'abril de 1999. En ella s'exposava que l'única cosa que s'havia fet era crear un nou servei, ara sí de caire públic, assumit directament per l'administració pública, però que no era, en absolut, veritat que fos el primer. En concret l'Hospital de Nit aportava la següent informació: "La nostra Unitat de Tractament de l'Alcoholisme, ..., presta des de 1981 una atenció específica a persones amb dependència alcohòlica. Al llarg d'aquests anys s'ha anat consolidant un servei professional amb diferents alternatives de tractament. La desintoxicació alcohòlica ha estat el servei més estable des dels inicis, amb un metge i una diplomada en infermeria qualificats. Actualment compta, a més d'aquests professionals, amb una psicòloga i una treballadora social. Aquesta Unitat és reconeguda per l'Administració i des de fa anys està conveniada amb el Consell Insular de Mallorca que actualment aporta el 95% del pressupost anual." Per tant, com es pot comprovar, les informacions que apareixen a la premsa, a vegades, en lloc d'informar, desinformen.

Teresa Nadal, Remei Peláez i Maria del Mar Prohens, ens presenten "La Unitat de Tractament de l'Alcoholisme de l'Hospital de Nit", una associació "prou coneguda a Mallorca, encara que no sempre en detall", tal com ens diuen les autores de l'article.

No és casual que hàgim disposat aquest article just després del que tanca el bloc d'immigrants, car la paternitat d'ambdós és el mateix - l'Hospital de Nit- una entitat que, com s'indica, està subdividida en diferents equips d'acord amb les problemàtiques socials que tracta cada un.

LA UNITAT DE TRACTAMENT DE L'ALCOHOLISME DE L'HOSPITAL DE NIT

Teresa Nadal Casasnovas,
treballadora social;
Remei Peláez Medina,
diplomada en infermeria;
Maria del Mar Prohens Ferrer,
psicòloga

A n'Aina Rodríguez Ros, diplomada en infermeria, amb tot el nostre agraïment.

PER ENTRAR AMB OLIVETES...

Som conscients que la nostra Associació, i el col·lectiu de qui s'ocupa, és prou coneguda a Mallorca, encara que no sempre es conegui amb detall.

L'equip que dins l'Hospital de Nit estam duent a terme una feina terapèutica amb les persones amb síndrome de dependència de l'alcohol, volem donar a conèixer, de fa temps, el que estam fent actualment.

Després d'anys dedicats a l'atenció de l'exclusió social i l'alcoholisme, la realitat ens ha ensenyat que hi ha sectors de població que per característiques personals, històriques i pel fracàs amb altres tractaments, no s'adapten als serveis ambulatoris, necessitant altres alternatives com les que, a poc a poc, hem anat configurant. I hem arribat aquí, cosa que no vol dir que hàgim acabat.

La realitat sempre s'imposa i nosaltres hem decidit anar canviant amb ella. Per això, el que ara us presentam, sens dubte pot transformar-se, si cal.

DESCRIPCIÓ

Es tracta d'un servei situat a l'Hospital de Nit de Palma, destinat a persones que, de forma estable, viuen a les Illes Balears i a persones provinents d'altres llocs que, de passada pels centres d'acollida existents, accepten la nostra intervenció terapèutica. La capacitat de la Unitat és de 10 places.

Hi ha diversos elements que justifiquen l'existència d'aquest recurs:

En primer lloc, els tractaments existents a les Illes Balears són tots de caràcter ambulatori i fins al mes de febrer de 1999 no es disposava de places per a la desintoxicació a centres hospitalaris.

Daltra banda, no podem deixar de considerar les característiques pròpies de la gent dependent de l'alcohol: la poca resistència a la frustració i la desconfiança nascuda del fracàs en anteriors tractaments, són factors que requereixen la realització d'un procés exigent i de llarga durada, aïllant la persona dels contextos de consum, centrant-la en el tractament (rehabilitació física, psíquica i social) i fent possible la reinserció.

Aquestes necessitats, contemplades des de l'experiència i la perspectiva de l'Associació Marginats-La Sapiència, ens han mogut a posar en marxa uns programes de tractament de l'alcoholisme adaptats als diferents perfils d'usuaris i a cercar la igualtat d'oportunitats per als menys afavorits. Així, el pla que hem elaborat pretén:

1. Estructurar l'oferta amb distintes alternatives adaptant aquesta oferta a les diverses tipologies d'usuaris, a partir de les seves possibilitats/necessitats personals:
 - * Persones que presenten **llarga història d'addicció i nombroses recaigudes**. Important deteriorament físic/psíquic. Nul·les o limitades possibilitats per aconseguir una autonomia personal i que precisen allotjament i atenció integral. Aquest grup de persones utilitza la Unitat com a pas previ per incorporar-se als programes d'acollida residencial que té l'Associació.
 - * Persones amb **problemàtica alcohòlica de llarga durada i amb voluntat d'abstinència**, malgrat les nombroses recaigudes que donen com a resultat un deteriorament físic/psíquic i una desvinculació socio-familiar que els obre el risc d'un procés de cronificació. Es caracteritzen, a més, per tenir poca autonomia i recursos personals, i dificultats d'accés i manteniment al món laboral. Generalment, les persones d'aquest perfil s'integren al Programa "Eines".
 - * Persones amb **problemàtica alcohòlica i fracassos en tractaments ambulatoris i de contenció**. Tenen edat i capacitat suficient per realitzar un procés de canvi que els permeti reestructurar la seva personalitat, reprendre funcions i responsabilitats familiars, socials i laborals, vivint de forma autònoma. Amb aquestes característiques, s'aconsella l'inici del Programa "Reviure". A la nostra Unitat s'hi realitza l'etapa preparatòria.
 - * Persones que han iniciat un tractament ambulatori de deshabitació alcohòlica però que **precisen una desintoxicació alcohòlica en règim hospitalari**, per després retornar al servei ambulatori derivant o bé iniciar algun programa terapèutic.
2. Augmentar l'eficàcia i operativitat dels Programes.
3. Donar resposta a les necessitats socials i als plantejaments de les institucions amb qui es convenien els Programes.

El pla d'atenció a l'alcoholisme que proposam s'ajusta als criteris dels plans autonòmic i nacional de drogues.

COM FEIM FEINA

La recepció de les demandes es fa a través de la treballadora social, que recull la petició i la valora conjuntment amb l'Equip. El procés de valoració s'adapta a les necessitats de l'usuari.

L'ingrés pot ser per:

- * Demanda de l'interessat.
- * Derivació des dels diferents serveis ambulatoris d'atenció a les drogo-

dependències de la CAIB, previ informe mèdic i social. Es fan, si cal, desplaçaments a l'hospital o al domicili.

* Derivació interna des d'altres serveis gestionats per l'Associació.

Totes tres possibilitats requereixen el compromís de seguir un procés de deshabitació posterior.

Un cop acceptada la demanda, es realitzen entrevistes personals preparatòries de l'ingrés, en les quals es valora el programa que s'adapta millor a la seva situació, i s'obre expedient mèdic.

L'Equip realitza una reunió breu diària i una altra setmanal, de valoració de noves propostes i de seguiment dels casos oberts.

La feina es fa a través d'entrevistes individuals i seguiment continuat de l'estada quotidiana al centre on s'incorporen a unes tasques programades per a cada tractament.

RECURSOS HUMANS

L'equip de la unitat està format per una treballadora social, una psicòloga i una diplomada en infermeria. A més, comptam amb la col·laboració d'un metge de l'Insalud que es desplaça al centre. El personal complementari (cuina, manteniment, personal de vespre, caps de setmana i festius, i voluntariat) és compartit amb els altres serveis ubicats a l'Hospital de Nit.

PROGRAMA DE DESINTOXICACIÓ

Amb una durada de quinze dies, i en règim intern, pretén:

1. Aconseguir l'abstinència alcohòlica.
2. Millorar el deteriorament físic derivat del consum.
3. Ajudar a la presa de consciència de la seva situació.
4. Motivar la persona per continuar el procés de deshabitació més adient a les característiques personals.
5. Assolir noves pautes de responsabilitat personal (higiene, ordre en les pertinences personals, activitats ocupacionals, ...), de convivència i col·laboració amb les activitats del centre.
6. Facilitar la tasca dels professionals derivants (si fos el cas) elaborant un informe valoratiu de la situació i el procés realitzat.

Per aconseguir aquests objectius, es presten els següents serveis:

1. Atenció mèdico-sanitària. Desintoxicació farmacològica.
2. Cobertura de les necessitats bàsiques: allotjament (en règim residencial tancat), alimentació, higiene, convivència.
3. Informació, orientació i motivació envers la deshabitació posterior.
4. Derivació a programes de tractament de l'alcoholisme ambulatoris o residencials, interns o externs a la Unitat.
5. Suport psicològic personal i familiar.
6. Ajuda per a gestions socials.

PROGRAMA "EINES"

Durant l'any 1997 vàrem posar en marxa aquest nou programa per atendre una part de les persones que demanaven tractament a la qual no podíem respondre amb els recursos que en aquell moment disposàvem.

És un programa de deshabitució de l'alcohol, en règim residencial i d'exigència terapèutica mitjana, encaminat a una reinserció amb el suport dels recursos socials normalitzats.

Es basa en el seguiment psico-social i grupal, amb integració als tallers de laborteràpia, (programa ocupacional de la mateixa Associació), que són remunerats. També, com a darrera etapa, s'utilitza el recurs del Salari Social connectant amb els Serveis Socials d'Atenció Primària per donar suport a la recerca de feina i la desinstitucionalització.

Els objectius d'aquest programa són, a més dels iniciats durant l'etapa de desintoxicació, aconseguir i mantenir l'abstinència, i potenciar les possibilitats, capacitats i recursos personals dels usuaris cap a un màxim possible d'autonomia.

Després de la desintoxicació, amb les seves activitats inicials, es continua aprofundint en la motivació, la consciència, la responsabilitat, la participació i seguiment mèdic. Finalitzat el règim tancat, s'elabora un pla de sortides progressives, posant esment en l'ús del temps lliure i d'oci. Es valora la necessitat d'un interdicció a l'alcohol o una altra medicació de suport al tractament psicoterapèutic.

La persona s'integra als "Grups de Laborteràpia" de forma progressiva, sempre segons la valoració de l'equip. Així, es treballen els hàbits de l'àrea laboral (puntualitat, ritme de feina, responsabilitat), a més dels d'administració i estalvi. S'ha establert una petita aportació econòmica, provinent dels ingressos per laborteràpia, com a forma de col·laborar en el tractament. Donat que la Laborteràpia és una de les eines bàsiques d'aquest programa, l'usuari ha d'estar en condicions de poder-la fer.

Per a la preparació a la reinserció, al voltant del quart mes, entrem en contacte amb els Serveis d'Atenció Primària, sol·licitant el Salari Social i la inclusió en els programes d'inserció laboral, a fi que l'usuari pugui disposar dels seus primers recursos econòmics per viure per ell mateix i, alhora, tenguí suport a l'hora de reincorporar-se al mercat laboral. A continuació es comença amb la recerca de pis, on es fomenta la seva màxima participació.

Un cop assolits els objectius anteriors la persona surt del centre i durant un temps li feim el seguiment. Progressivament ens anam desvinculant fins que als sis mesos, aproximadament, aquesta desvinculació és total.

ETAPA PREPARATÒRIA DEL PROGRAMA "REVIURE"

El programa Reviure és un tractament de deshabitució de l'alcohol, gestionat íntegrament per la nostra Associació, de llarga durada i alta exigència, centrat en la feina en comunitat terapèutica, i continuat al centre de reinserció. Consta de tres etapes diferenciades, totes en règim residencial, que impliquen uns objectius concrets per anar treballant de forma progressiva.

L'etapa preparatòria està pensada per a aquells usuaris que necessiten desintoxicació alcohòlica i una valoració de la seva situació, tant per part de l'equip com per part de l'usuari.

Els objectius d'aquesta etapa són:

1. Informar sobre el programa i el tractament de l'alcoholisme que iniciarà.
2. Aconseguir i mantenir l'abstinència de l'alcohol.
3. Motivar la persona en la continuació del procés terapèutic que el durà cap a un creixement personal i de canvi.
4. Recuperar els hàbits d'higiene, laborals i de convivència.

Encara que els objectius i les activitats d'aquesta etapa són semblants a les descrites per al programa de desintoxicació, el treball de caire personal és més minuciós i exhaustiu, tant abans d'ingressar a la unitat com durant la seva estada.

La coordinació amb la comunitat terapèutica és estreta, realitzant-se entrevistes de contacte dels professionals d'aquesta amb l'equip de la nostra Unitat, així com amb els propis usuaris i els seus familiars.

HEM D'ANAR ACABANT...

Això que hem descrit és una petita part del treball que realitza aquesta institució. En una pròxima edició d'aquesta mateixa revista, es publicarà un article descriptiu de tot el Programa Revivre.

Desitjam haver contribuït a un major coneixement d'aquest recurs, que està a la disposició d'afectats i professionals. I, naturalment, esperam els vostres suggeriments.